

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

As aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr. 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A nemzeti vagyonosodás.

Arad, július 24.

(K.) Nem régiben adtak a lapok hírt, hogy a pénzügyi miniszteriumban összeírták a magyar állam hitelezőit, az azokat, akiknek magyar államadóssági kötvény volt birtokukban. Természetesen a legnagyobb részben előmutatóra szóló kötvények tulajdonosait csak a szelvénykamatokot kifizető pénztárak után lehetett hozzávetőleg meghatározni s így kitűnt, hogy a majdnem másfélezer millió frtnál több államadóssági kötvényből egy harmadrésznél kevesebb van magyar kézben. A többi hitelező külföldi s pedig legnagyobb részben osztrák.

Ez a tény igen sokat mondó.

Nyilvánvaló ugyanis, hogy legyen bár valamely államnak politikai függetlensége a leghatározottabb chartákkal biztosítva, a közgazdasági függetlenség s így a tényleges politikai függetlenség csak ott következhetik be, ahol az állam saját határain belül képes hitelszükségletét fedezni. Ilyen a számottevő nemzetek közül a jobbra semleges államokat nem említve, manapság csak a francia, az angol és a német.

Oroszország bármily nagy és hatalmas birodalom is, reá szorul a francia, a német, sőt időnkint az angol segítségre is. S így történik, hogy két oly homlok egyenest ellentétes intézmény, mint a republika az autokratizmussal szemben megbarátkozik egymással és a republika kedvessé és becsessé válik Oroszországban, becses és szükséges lévén az a támoga-

tás, a melyet a revanche vágytól égő Franciaország pénzügyi terén Oroszországnak nyújtani tud. De valahányszor a német pénzpiacra is reá szorul Oroszország, a hármass szövetség iránt táplált haragja is megenyhül.

Elég ez annak bebizonyítására, hogy Magyarországnak valódi politikai függetlenségét nem nagyhangú frázisokkal és népgyűléseken, meg parlamentben elmondott és kiteremtett beszédekkel lehet elérni és kell szolgálni, hanem úgy, ha a nemzet vagyonosodását az ő közvetlen és közvetett utjain előmozdítjuk; és hogy mindaddig, a míg Magyarország reá szorul az európai hitelre, kénytelen alkalmazkodni s némi engedményekkel is adózni azoknak, a kik ez idő szerint hitelszükségletének még jórészen fedezői.

S mert ez így van, csak a legvégső esetben szánunk reá magunkat arra, hogy Ausztriával a közgazdasági szövetséget megszakítsuk s a közgazdasági harcot megüzenjük; mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy jelenlegi viszonyaink között e harcból eredő kárt Magyarország ép úgy szenvedné mint Ausztria, de tán kevésbé könnyen tudnók kiheverni mi, mint Ausztria.

És ezen nincs mit csodálkozni. Sőt azon lehet csodálkozni, hogy 29 év alatt a közgazdasági fejlődésben akkora utat futottunk be, a mekkorát tényleg befutottunk, s hogy az ipar és kereskedelem, tehát az ingó tőke gyűjtő foglalkozások terén oly biztató kezdeményeket tettünk.

Ez a 29 éves fejlődés pedig azt mu-

tatja, hogy az az ut, a melyet a magyar államférfiak a közgazdaság terén választottak, helyes volt. Hogy helyes volt a megfontolt és mérsékelt haladás s az az ovatosság, a mely a nemzetet talán nagy nyereségekkel kecsegtető, de bizonytalan kimenetelű vállalkozásoktól visszatartotta, megoltalmazta; s egyáltalában helyes volt arra törekedni, hogy az 1867-iki törvényhozás által nem kötelezőleg, de óhajtólag kimondott közösség Magyarország és Ausztria közgazdasági életében lehetőleg fentartassék.

A közösség fenntartására törekednünk kell; nem a közösségért, mint célért, hanem azért, hogy annak körében belül a közgazdasági fejlődés fokról-fokra biztosabban következhetik be, mintha annyi ellenségünk mellett még Ausztriát is magunk ellen fordulva látjuk.

Amde a magyar nemzetnek éppen ez időszakban egyik legelső feladata az kell hogy legyen, hogy a polgároknak a takarékoság, a tőkegyűjtés vágyát felkeltse. Fel azokban a legalsóbb rétegekben is, a melyek a külföld gazdag államaiban is oly jelentékeny támogatói az állami hitel szükségletnek. Franciaországban, Angolországban nemcsak a gyáros, a nagy kereskedő, de a hetibéres munkás, sőt a cseléd is járadékot vásárol; s az állam egész népessége így lesz egyuttal hitelezője is az államnak és fentartója az állami hitelnek, megőrizvén a legnagyobb függetlenséget, a mely még a politikai függetlenségénél is nagyobb, a közgazdasági függetlenséget.

Ha a magyar gentry, a mely vagy-

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

A magyar meg a német.

— A Magyar Nyelvőr legújabb füzetéből. —

A ki magyar szavakat beszél, az a kérdés ha magyarul beszél-e? Gondolkozván ezen dolog fölől, arra a tételre jutottam, hogy: Az beszél jól magyarul, a ki magyarul gondolkodik.

Hogyan? hát a magyar másképp gondolkodik, mint másnép? Igenis másképp! Mert minden népnek megvan a maga sajátosság eszejárása, és éppen e sajátosság képezi egy részét annak, a mit ujabb szeretnek a nép géniusának nevezni. — Ha valami jóhoz jut a francia, azt mondja Diable, a német Göttlich, — ha pedig valami nem izlik a francziának, Mon Dieu-t emleget, a német meg: Pfui Teufel-t.

És a mint gondolkodik a nép, a szerint is beszél.

És most erről s ennek is csak egy példájáról akarok szólni; könnyebb megérthetős végett hasonlítsuk össze, egymás mellé állítván a magyart — meg a kedves sógort, a németet.

Nem is, hogy különbség van közöttük, hanem valóságos ellentétek. Mintha az uristen is csak azért helyezte volna őket egymás mellé, hogy az ellentétek annál jobban kitűnjenek! Ezen ellentétek egyike röviden ilyen formán fejezhető ki:

A magyar szereti a nagyot, a német a kicsinyt.

A magyar a nagyot látja meg, azt teszi előre, a részeket csak aztán veszi figyelembe, ha éppen kell, a német azt mondja magáról, hogy ő „gründlich” alapos, de én sokszor inkább „grübelnd”-nek szárszálhasogató, kicsinyesnek mondanám, — ő a kicsinyen kezdi, a részeket vizsgálja, az apróból csinál nagyot.

A magyar mindig a főböt, az egészet vagy a birtokost veszi tekintetbe, s csak aztán a részt vagy a birtokot; a német előbb látja meg a gombot, aztán a kabátot s csak aztán az embert; előbb az ablakot, aztán a házat, aztán annak tulajdonosát; azért mondja: der Knopf des Rockes vom Bedienten des Herrn Grafen; die Scheibe des Fensters vom Bathause der Stadt Körmend; míg a magyar fölülről kezdi a dolgot: a gróf ur inasa dalmányának a gombja; K. város tanácsháza ablakának üvegje.

Nem tartozik ugyan szorosan e tárgyhoz, de mégis érdemesnek tartom itt megemlíteni a magyarnak azon arisztokratikus gondolkodása módját, hogy úgy tesz mint a nagyurak, a kik közönségesen csak úgy öltözködnek, mint más emberek, minden megkülönböztető jel nélkül, hanem a birtokra teszik az ő birtokjoguk jelét. Házukon, kocsijukon a korona, — cselédségükön a liberia. Így a magyar is a birtokost hagyja változatlan és csak a birtokot jelzi, hogy valakié — a birtokraggal:

az ember hára, az asszony ruhája. A német ellenkezőleg,

Ha számokról, valami összegekről van szó, akkor a magyar a nagyobbhoz nyúl előbb, aztán méltatja figyelmére az apróbb összeget, a német meg természetesen éppen megfordítva: ha például 23 forintja van, előbb nézi meg a hármat, aztán a huszat, és azt mondja: drei und zwanzig Gulden. — Hanem a logika csak eddig tart. Itt van pl. egy nagyobb szám: 23,456,789, A magyar elkezd a legnagyobbon aztán szép sorban elmondja valamennyit. Hát a német? Annak, ha következetes akar lenni, úgy kellene, hogy elkezdene a legkisebben és sorba menne a legnagyobbig: achteneunzigsiebenhundertsechstünzighviermalhunderttausend stb., de nem úgy tesz ám, hanem kezdi a legnagyobb számnak a kisebbik részén és úgy megy tovább:

21,354.687.

Ugyanílyen formán áll a dolog az időmeghatározással.

1892. 2/21. — 21—2, 1892. Azt mondja talán valaki, hogy ez mindegy, mindenik a mai dátum; de nem egészen mindegy, mert az első magyarnak van, a második némettel. A magyar előbb mondja az évet, aztán a hónapot, végre a napot, a német természetesen ellenkezőleg. Eddig jó volna, mindenik a maga logikája szerint, hanem ha aztán még valami jön hozzá, akkor már vége a logikának, már t. i. a németének. Mert nézzük csak pl. a ha-

nát urizáláson és választásokon vesztette el, a politizálás helyett a munka után látta, ha a nagyhangu agrárpolitika nem romlana neki a kereskedelemnek és ipar-nak, de sőt igyekeznek az ipari szoliditást a szolid fizetések által előmozdítani, ha a kis iparos és kis kereskedő is alább hagyna a túlköltekezéssel s függetlenségét nem a minden áron való ellenségeskedésben keresné, hanem a jó, szolid munkában s ha egyáltalában a magyar nemzetben a takarékoság erénye jobban felkeltetnék: akkor a magyar állam is lassan-lassan értékeit elhelyezhetné itt benn, saját polgárainál s nem lenne kitéve annak, hogy Ausztria hangjából kiérezze azt a magasabb oktávát, amelyet a hitelező szokott magának megengedni adósával szemben.

Erre való törekvés a valódi nemzeti politika, nem pedig apró-cseprő formásokon való nyargalás, a mely szétválasztja egymástól a nemzeti erők nagy részét, a hatvanhetes alapon állókat.

S ezért óhajtható, hogy azok a politikai viták lehetőleg háttérbe szorítsanak, a melyek ugyanis önmaguktól fognak megoldódni, hogy ha a nemzet a teljes konszolidációt elérve, közgazdasági téren is megizmosodik s vagyoni ereje akkora lesz, hogy az Ausztriával szemben fennálló paritást a közügyek terheinek hordozásában való financiai paritásban is kifejezésre juttathatja.

Jóságos Isten hol vagyunk még ettől! De mi nem félünk ez időtől, sőt kívánjuk, óhajtuk azt.

Szegény Törökország.

Arad, július 24.

Ha igaz az a hír, melyet egy Konstantinápolyból érkezett távirat világgá röpitett, hogy a szultán Abdullah pasát vissza fogja hívni, Kréta katonai kormányzó állásától, s helyébe egy rangban ifjabb tábornokot fog kinevezni, a ki a váli alá rendeltetik, akkor a forrongás minden esetre enyhébb lefolyású lesz s a hatalmak egységes közbelépésének ez alkalommal is megvolt a maga kedvező

eredménye, melylyel Törökország is meg lehet elégedve.

Ez az első eset, hogy a szigeten uralkodó helyzet tisztán lehet látni. Azok a táviratok ugyanis, a melyek az utóbbi időben Krétáról érkeztek, annyira ellenmondók, hogy a legnagyobb fáradsággal lehetett csak az embernek helyes véleményt alkotni. Sűrű, szinte átláthatatlan köd fedte el a kutató politikus szeméi elől az igazi állapotokat. Abdullah pasa visszahívása azonban keresztültörte azt a burkot s egyszerre világot vetett arra a tragédiára, mely ott lejátszódott.

Tagadhatatlan az, hogy Abdullah eltávolítása kudarcot jelent Törökországra, mert hisz ez volt a felkelőknek legelső követelése, de a portára nézve mégis van valami örvedes abban, hogy amit minden körülmények között meg kellett volna tennie, ha csak az elszakadást nem akarja provokálni, megteheti úgy, hogy Európa hata mögé rejtőzhetik, s a kudarcot leleplezi Európa erőszakosságával. Másrészt most már ő is viszontkövetelésekkel léphet fel a hatalmakkal szemben, s azért az áldozatért, amit ő hozott, joggal kérheti a török érdekeknek Görögországgal szemben való megvédését, amit különben a hatalmak meg is ígértek. És végre is azóta, hogy Werowits Gregor, a sziget polgári kormányzója s Abdullah pasa a katonai kormányzó közt oly súlyos természetű differenciák merültek fel a követendő eljárásra nézve, kétségtelen, hogy Abdullah eltávolítása, mely a mellett, hogy a felkelőkre is megnyugtató lesz, a török kormány kezét felezabadija olyan nyugtól, melyből csak a portának lehetett volna kára.

A kérdésben tehát elhatározó lépés történt, mely még abban az esetben is, ha nem elégíti ki teljesen a lázadókat, megfosztja ezeket attól a támogatástól, melyben őket Görögország részesíthetné. Mert a politikai helyzet Görögországban úgy sem kedvező. — Katonai szempontból nem sokra képes s Európa ellenére, tekintve szomorú pénzügyi viszonyait, úgy sem mer semmit megkísérelni. De meg aztán most is bebizonyult Krétával szemben, hogy a külpolitikában Delyannisnak a legszerekenesebb keze van.

Egy nagyon tekintélyes görög államférfi rámutatott arra a magaviseletre, melyet De-

lyannis 1885-ben Bulgáriával szemben tanúsított s tényleg igaza volt, mikor a két helyzet közt hasonlóságot talált.

Tizenegy évvel ezelőtt borzasztó izgatottságot okozott Athénben a hír, hogy Bulgária megszállta Kelet-Ruméliát. A nép csapatokban tolongott Delyannis lakása elé — a ki akkor is miniszterelnök volt — hogy felszólítsák, tiltakozzék Görög ország nevében az államcsíny ellen. Delyannis hosszas húzódozás után kijelentette, hogy Európa úgy sem fogja a berlini szerződésnek ily flagrns megsértését megengedni, a hivatalos lapjában azt állította, hogy Törökország már mozgósította a haderejét Bulgáriá ellen s az egész dolgot „fiatal politikusok ügyetlen politikai bohózatának” nevezte. Eközben a cselekvésre alkalmas időt elszalasztotta s határozatlan fellépésével majdnem komoly katasztrófát idézett elő. Mire aztán már tenni akart valamit, a hatalmak leszorították a cselekvés teréről s hazájának az egész akcióból csak a blamázs jutott.

Ugyanez a helyzet most is. Két hétig Delyannis nyugodtan hagyta fejlődni az eseményeket. Sem arra nem tudta magát elhatározni, hogy nyíltan pártolja a felkelést, sem arra nem volt bátorosága, hogy a forrongást helytelenítse. Az ugyanis áldatlan helyzetet es még türethetlenebbé tette a szigeten; Európa beavatkozása, a mint előre látható volt, szükségessé vált, s Görögországon, mint tizenegy évvel ezelőtt, most is a kétszínű politika odiuma nehezedik.

Azt mindenki tudja, hogy Görögország akarja a szigetet, s hogy Kréta csatlakozni akar Görögországhoz, de az is kétségtelen, hogy ma Görögország Delyannis eszélytelen politikája következtében egyszerre nagyon messzire esett Krétától. Sőt még eddig legalább elismerte mindenki Görögország jogát arra, hogy a sziget birhatásáért akciózt indítson, ezental még azt is vitatni fogják tőle, mert most már Oroszország, Franciaország, Anglia és Ausztria-Magyarország fogja megszabni ennek a szigetnek a sorsát.

Abdullah pasa elmozdítása az első jele és bizonyítéka ennek. Nem akarjuk azt vitatni, hogy dicsőségére válnék Törökországnak, de előnyére mindenesetre. Az igaz, hogy egy pillanatig a szultánnak ez a kikényszerített engedékenysége vakmerővé fogja tenni a for-

lotti jelentéseket, a magyar szépen elmondja, hogy: „hült tetemei f. febr. hó 21-én d. u. 8 órakor stb.; a német pedig azt mondja: die entseelte Hülie wird den 21. Febr. N. m. 3 Uhr bestattet. Itt már megint vége a logikának: előbb a nap, azután a hónap, azután az óra, végre jön, ha kell az évszám; kicsiny-nagyobb, legkisebb-legnagyobb.

Mivel a dátumnál, meg a levélírásnál vagyunk, megemlítek még egy más ide vágót. A levélírást s így a ozimzést is, a nyugoti népektől tanultuk, meg is látszik rajta. Először írjuk rá azt, a mit utolján kell olvasni, a mi legkisebb, tudniük a ozimzett nevé, azután azt, a mi legelső való, a mi legnagyobb, tudniük a helységet, a hová a levél indítandó, — végre utolján azt, a mi második sorban való, a lakás számát. Valóságos német logika! Magyar ész szerint így kellene a levelet ozimezni:

Budapesten
V. ker. Nádor-utca 23. sz.
N. N. urnak.

vagy pedig:

Pozsony-szombath. vasút
T.-Keresztur felé
Zsebeházán
N. N. urnak.

Hogy ez az igazi magyaros ozimzés, bizonyítják a régi korból való levelek, mikor még az idegen befolyás nem rontotta meg annyira a

magyar érzéket, például 1591-ben így irtak: „Ez levél adassék Wittenbergában Albertus Szempocinek, nekem szerelmes öcsémnek tulajdon kezébe hiven.” Megjegyzem, hogy erre nem én jöttem rá, hanem egy német folyóiratban olvastam, a hol az író olvasót arra figyelmezteti, hogy ez volna a levelek ozimzésének okosabb és czéleszerűbb módja. Még megérjük, hogy a németektől tanuljuk el, hogy hogyan kell magyarosan gondolkodni.

Pedig még ama levélsim sincs jó magyarsággal írva! mert magyar észjárás szerint a család nagyobb, előbbre való mint az egyén, tehát nem Albertus Szempoci, hanem Sz. A. A német persze megfordítva teszi a kisebbet a keresztnevet előre, azután a családot; de csak addig tart a logikája, míg egyes emberekől beszél, mihelyt névsort csinál, a magyar észjárásra szorul és úgy írja, hogy Berki Paul, Budai Franz, Körmender Johann stb.

Hadd említem meg itt egyúttal az asszonyok neveinek írását, annyival inkább, mert e tekintetben olyan zűrzavar uralkodik nálunk, a minek nem egyhamar akad párja. A németnek itt is a kicsinyen kell kezdenie, tehát először is azt mondja, hogy Teréz, azután következik, hogy kinek a családjához tartozik, tehát, Therese Körmendi, végre mely családból származott: geb. Berki. De nekünk fölösleges ilyen mesterkedés; nekünk megvan a józan egyszerű észjárásunk, mely igen szépen elégíti ki bennünket: első a család, tehát Körmendi Pál; annak a neje a Körmendi Pálné, punktum, egyszerű, világos mindenki tudja hogy ki az. — Ha aztán azt is meg akarjuk mondani, hogy ő nagysága „micsoda

leány”, akkor egyszerűen utána tessük a nevet Berki Terézia, a nélkül hogy a születését emlegetnők. De lehet másképp is. A magyar lovagiasság mindig lehető szabadságot és önállóságot engedett az asszonynak, a többek közt azt is, hogy megtartsa házasságában is a saját nevét, tehát marad Berki Terézia, utána lehet tenni, hogy Körmendi Pálné (de ez változó dolog, mert egy asszony lehet öt férfinak is a felesége, persze egymásután.) Azért a logika megáll, mert előbb volt Berki Terézia — azután lett Körmendi Pálné. Bizonyosságul említek néhány példát. Hunyadi Erzsébetnek ki hallotta hírét? Még Hunyadi Jánosnének se igen, de Szilágyi Erzsébetről, mindenki tud, ha egyebet nem, hát azt, hogy „levelét megírta”. Lorántffy Zsuzsanna nevé ismeretes, de előbb egyet gondolkodnunk kell, ha meg akarjuk mondani, hogy ki volt az ura? Dukai Takács Judit már asszony volt, mikor Berzei megénekelte. Igaz, Arany János egy helyütt említi Rozgonyi Cicellét, de ez csak olyan költői szabadság, mint a szelontai 300 vitézek; a költemény czime ott is Rozgonyiné.

Tehát a magyar szereti a nagyot a német a kicsinyt, ez a szabály, s ennek a szabálynak csak alkalmazása mintegy az a másik sajátság, hogy a magyar szereti egyesíteni, összefoglalni, a német pedig szétbontani, a mit csak lehet. Ebből aztán ismét többféle ellentét származik.

Olvassom egyik lapban a nagykorú öreg ember elbeszélését, hogy azt mondja: „A hadbiztos úgy nézett ki, mint — —”. No ez se igaz ám! gondoltam magamban, hogy a nagykorú ember ezt a kifejezést használta volna;

radalmárokat, de ennek nem lesznek komolyabb következményei s a porta ezt az engedményt aggály nélkül megteheti. A kérdés csak az, vajon utóbb fenn tudja-e majd a rendet tartani s hogy Krétát továbbra is be tudja-e foglalni az oszmán birodalom nagy komplexumába. Mert Abdullah pasa eltávolítása magán ezen a tényen kívül még azt is magában foglalja, hogy az újonnan kinevezendő kormányzó a való fenhatósága alá helyeztetik, a mi az autonomiának sokkal szélesebb körre való kiterjesztése, mint a mennyit a török kormányzat nehézsége és megbizhatatlansága ellensúlyozni bírna. Az tehát igaz, hogy Kréta a hatalmak közbelépése folytán biztosítva van Törökország számára, de ez a rendet csak óriási áldozatokkal fogja fenntarthatni s attól félünk, hogy Európának még sokszor lesz majd kötelessége segélyre sietni Törökországnak, hogy biztosítsa, a mit most ugyyszólván ő mentett meg számára: Krétát, ezt a danai ajándékot.

A kisipari hitel szervezése.

Arad, július 24.

A kereskedelmi magy. kir. miniszteriumban tegnap délután öt órakor Dániel Ernő miniszter elnöke alatt értekezlet volt a kisipari hitel szervezése tárgyában. Az értekezleten a kormány részéről jelen voltak a miniszteren kívül: Vörös László államtitkár, Kvassai min. tanácsos, Hunfalvy min. titkár, dr. Békassy iparfelügyelő, dr. Andor Endre segédfogalmazó, mint előadó és Wittenberger számellenőr, a pénzügyminiszterium részéről Papp Elek osztálytanácsos, a hazai szövetkezetek központi hitelintézete részéről gróf Károlyi Sándor, Hajós József, Hevesi Ödön, Bernát István. A budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság részéről Cserna Lajos, Madari Gábor, Keutser Balázs, Császár József bizottsági tagok.

Az első kérdésre az értekezlet tagjai egyhangulag konstatálták, hogy csakugyan a szövetkezés a legalkalmasabb mód a kisiparosok hitelgényeinek kielégítésére. A második kérdés volt, hogy a hazai szövetkezetek központi hitelintézete mily módoszatok mellett volna hajlandó új kisipari hitel- és egyéb szövetkezetek alakítását, valamint a meglévőkhöz közlő azoknak, melyek arra hajlandók, felügyeletét és ellenőrzését kezébe venni.

A szövetkezetek központi hitelintézetének képviselői kijelentették, hogy az intézet azon tökéleszközöknek megfelelőleg, amelyek a kor-

mány részéről rendelkezésére bocsátatnának, hajlandó volna, egyelőre szerényebb mértékben is, mint a kormány megbízottja, munkába venni az ipari szövetkezetek és különösen a nyersanyag beszerző-szövetkezetek megalakítását, oly módon azonban, hogy e nagy nehézséggel járó munkában az ellőálló veszteségeikért a kockázatot egyelőre magára nem vállalhatja.

A hazai ipartestületek központi bizottságának képviselői köréből az az óhajlás merült föl, hogy a kisiparosok részére külön intézet szervezendő; remélik, hogy egy fővárosi intézet minden kormánygarancia nélkül, tehát a kockázat elvállalásával, csupán bizonyos kedvezmények elnyerése mellett, hajlandó lenne a kisiparosok hitelét az egész országra nézve szolgálni, ha nekik erre idő engedtetik, e tárgyban részletes előterjesztés tesznek.

Hosszas eszmecsere után Dániel miniszter megköszönvén a megjelenteknek a becses információkat, amelyeket ez alkalommal nyert, kijelenti, hogy addig is, amíg a hazai ipartestületek központi bizottságának kiállításba helyezett előterjesztése beérkezik, a tárgy további részleteibe nem bocsátkozik, de már most megjegyzi, hogy téves az értekezleten fölmerült az a nézet, mintha bárki is a kisiparosokat hitelszükségleteik kielégítése körül a gazdásztyálynak mintegy alá kívánna rendelni, mert bármely intézetre bizassék is a hitelszükségletek kielégítése, nem is említve azt, hogy az intézet, amely e célt szolgálná, a kormány felügyelete alatt állana, másfelől az illető intézet aiparabályaiban is lehetne garanciáról gondoskodni az iránt, hogy a kisiparosok hitelszükségleteinek kielégítése, mint különálló cél honoráltassék.

Hamlet herceg házassága.

Hamlet hercegnek nevezték el Károly dán trónörökösöt, aki mint jelentették tegnap tartotta esküvőjét Maud hercegné asszonnyal, a walesi herceg leányával.

Hamlet hercegnek nevezik hazájában a dán trónörökösöt, mert borongós, tépelődő kedélyű ember, aki lassan beleszeretett a „misztikus tudományokba“, s most az okkultizmus világában éli legtöbb idejét. — Csupa sejtelmesség a lelke, az álmaitól vezérelt a cselekvéseit. Minden esetlegességre úgy ügyel, mint valami égi jelre és semmi sem foglalkoztatja oly intenzív, mint a Hamlet kérdése: Lenni vagy nem lenni.

Károly herceg feltétlenül hisz szellemekben, kísértetekben, hazajáró lelkekben. — Meggyőződésből spiritista. Mint félénk szkeptikus lépett e kérdések elé s mint hívő hagyta el a problémák természetani alapon való kutatását.

Azt mondják, hogy egy szép leány vitte őt ebbe a hitvallásba, egy szép leány, akit egész szívéből szeretett.

Legendák keringenek Dániában erről a szerelemről. O felőlának nevezték el a leányt, mert milyen más név illelnek jobban a Hamlet herceg szerelméhez? A herceg inkognitóban ismerkedett meg a fiatal hölgyvel s csakhamar megtalálta az utat szívéhez. Mikor már szívük egymásé lett s lelkük forró barátságot kötött, egy nap a vakas bot terített a szerelmes idillre.

A leány Kopenhága utcáin sétálva, véletlenül megpillantotta fiatal lovagját, elegans hintóban. Az egész közönség hódolatteljesen kalapot emelt előtte.

A leány szíve hevesen dobant s idegesen kérdezte, hogy ki az a fiatal ur.

— Kis bolond, hát ki volna más, mint a trónörökösünk, Károly hercegi válasszolták.

Erre a szóra a leány ajultan esett össze ott az utcán.

A herceg aztán három napig nem keverte fel szíve imádoztját. A negyedik napon hirtelen leesett a nagy velleuzzei tükrök a falról: Károly herceg halotthalavány lett, kiszaladt a palotából, egyenesen az imádoztja lakása felé.

Ott gyászruhás embereket látott, égő gyertyákat, s egy ravatalt, amelyen egy szép fiatal leány feküdt. . .

Mondják, hogy a Károly herceg spiritista ülésein nagy szerepet játszik ennek a leánynak „szelleme“. A hercegnek egész gyűjteménye van mindenféle szellemirásból, a melyeknek legnagyobb része egy azon finom női kézírás mutatja.

Mondják, hogy Károly hercegnek boldogságot ígért ez a szellem, ha nőül veszi a walesi herceg leányát, Maud hercegné asszonyt, a kis koboldot.

Kis kobold? Igen, mert Hamlet herceg kétnapos feleségének ez a neve. Vilmos császár adta neki ezta felette találó inkognitonevet.

Maud hercegné asszony gyönyörűséges koboldja a sandrighami palotának.

— Pajkos, mint egy fiú, bensőségteljes, mint egy asszony, így jellemezte Lord Rosebery egykor a hercegné asszonyt, a ki az ő szívet rabjává tette, de a ki előtte mindig elérhetetlen ideálként állott.

Maud hercegné asszony felette szereti az utazást. Utközben Miss Mills inkognito nevet használja.

Ennek a névnek is meg van a maga kis története.

Egy nap a hercegné asszony guvernanteja szabadságra ment, hogy az atyai házában töltsön néhány hetet.

Es riktig! néhány nap mulva közölte ugyanazon lap (a Pesti Hírlap), hogy a nagykörösiek tiltakoznak az ő emberük szájába adott magyartalan kifejezés ellen, s hogy az ő népük meg sem érti azt a kifejezést, annak bizonyosságán elmondják, hogy midőn az 50-es években a vizsgáló bíró azt kérdezte egy károsult féltől: „hogy nézett ki az az elveszett borjú?“ ez azt felelte; „hát bis a kerítésre tőtte az állat.“

Miért nem helyes magyarul az, a mi németül van gondolva? A fentebb említett szabály miatt. A német szeret aprózni, megszertani mindent. Saját magát is kettőnek képzeli, így aztán egyik kinéz a másikból; kivesszi magát: nimmt sich aus; leülteti magát, mint ha egyik állana és az a másikat leültetné. De a ki két személyben ül le, csak egy személyben kel fel: er steht auf, ha csak hosszabb utra nem készül akkor már: „er macht sich auf und schickt sich an eine Reise anzutreten.“ A német azt mondja: geh g'schwind, naheinand“ s azt gondolja, hogy az egyik tolja a másikat, akkor gyorsabban megy. A magyar ezt nem tudja megtenni: hogyan menjen egy ember egymás után? sőt éppen ha sietős a dolog, akkor többeket is nem egymásután, hanem egyszerre küld: menj, vagy menjetek egyszerre, egyszerre. A magyar jó szinben, egészséges szinben, jó husban, jó bőrben van, olyan mint az élet, vagy a halál, olyan, hogy az anya sem ismer rá, de soh'se néz ki semmiből, a miben nincs benne.

Sőt nemcsak az egyet hagyja meg a maga egészében, hanem egyesíti, összefoglalja mindkét, a mi valaha viszonyban volt egymással,

Kettőt, hacsak lehet, párosít, az egy aztán ennek a pártnak a fele. Nincsenek kezei, szemei, csak egy pár keze, szemé stb. aztán fél kézzel ül, fél lábbon áll, fél füllel hall, — a házaspárnak egyik fele a feleség, a perlekedők egyike alperes, a másikat felperes, vagy panaszos fél, vádított fél, egymással küzdők vagy játszók, ellenfelek.

De nem csak kettőt, hanem többet is szeretünk egyesíteni, ha magyarosan gondolkodunk. A magyarnak niuosenek hajai, csak haja van, a melynek ha egyes részét veszi, akkor azok már szájak. A magyar inkább elenged vagy hozzá ad egy-két napot, csak hogy hetekben beszélhessen, míg a német in 8 Tagen, vagy 14 Tagen-t számlál, de ott aztán mér meg is akad a logikája, 21 napra nem terjed a következetesség.

Innen származik a magyarnak az a sajátossága is, hogy a számvétel után nem használ többet, hanem csak egyes számot. O neki sok ember csak egy csoport, ötven forint, száz forint csak egy summa pénz, niuosenek tiz ujja, csak tiz ujja van. Mózesnek nem öt könyve van, hanem öt könyve. Csak ha nyomatékosan ki akar valamit tüntetni, ekkor használ egy helyett többes számot: ki vagy a menyekben; 300 vitétek. Az en atyám házában sok hajlékok vannak, — nemcsak sok, de igen sok.

Szinte ebből a sajátosságból származik a mi beszédmódunk és stílusunk különbözősége, a mire ugyan kevésen ügyelnek, pedig kár, ha nem teszik. Miért egyszerűbb, világosabb a magyar stílus, mint a német? Azért, mert a német a beszédet is szereti megszagtatni

és közbeszurt mondatokkal tarkásni, a magyar pedig a mennyire lehet, inkább együtt tartja az összevalókat. Csak egy példát vegyünk.

„Die Jagdutensilien, welche ich für den Herrn Grafen, — der ein grosser Jäger ist, — bestellt habe, sind angenommen.“ Velelnek még ozifrább példát is, de csak maradjunk ennél. A ki nem tud magyarul, az ezt így fogja fordítani: A vadászati szerek, miket én a gróf urnak, a ki nagy vadász, rendeltem, megérkeztek. A ki pedig magyarul gondolkodik, az így beszél: Megjöttek a vadász szerek, miket rendeltem a gróf urnak, a ki nagy vadász.

Nem akarom én ezekkel a németet gyálalni, csak azt akartam kimutatni, hogy különbség van a magyar meg az idegen észjárás s ennek folytán a beszéd között, és hogy a miénk jobb; miért vesszük tehát kölcsön mástól, a mi rosszabb!

Elmondom még hogyan jártam én egyszer. Egy német születésű ur említette, hogy a fia keresztül esett a vizsgálaton: én gratulálok neki, ő meg ezt rossz néven vesszi! Csak magyarul után értettük meg egymást, hogy ő németül gondolta, a mit magyarra fordított, tudniillik durchgefallen, én meg magyarul értettem, hogy átesett. Hát mi a különbség? Az, hogy a magyar a gabonatisztításnál is csak az öreg szeméttel törődik, az apraját üsse a kő, a mi átesik a törekrostan, az mind jó, beválik; ellenben a német a szemét aprajára fordítja figyelmét: a mi átesik az apró rostán, az hulladék, a mit fenn fog a rosta, az a java.

TURCSÁNYI ANDOR.

— Oh, vigyen engem magával, kérte őt Maud hercezkisasszony.

— Ugyan, Miss Maud! —

— Hát nem akar magával vinni? Oh, ha tudná, mennyire mehetnék! Duplán szeretném magát, ha magával vinne. Hogy mit szól hozzá a papa? Oh azzal elbánok én, s mama, oh mama mindig azt teszi, amit a papa akar, a szegény mama...

Csakugyan, teljesült is a kívánsága. El-mehetett a guvernanteval, de csak mint egyszerű polgárlány, a legszigorubb inkognitóban, s a guvernanteuk, ünnepélyesen meg kellett fogadnia, hogy hiven megőrzi ezt az ártatlan titkot.

Boldogsággal teli napok voltak azok, a miket aztán „Miss Mills” a billerica yi lelkészházban töltött. A kakaskukorikolás előtt már ott volt a majorban, megnéte, hogyan tejk a teheneket, hogyan készítik a vaját meg turót, aztán megetette a osibéket meg pelyhes kis kacskákat. Olyan fürge volt, mint egy kis evet s egy nap alatt meghódította mindenek a szívét. Az egész helység fiatal-sága belébolondult.

A guvernante anyja jószágozan simogatta Miss Mills aranyzóke haját s egy kedves tervet szőtt nagy titokban. Azt a tervet, hogy a fia számára megkérte ennek a fürge kis lánynak a kezét...

A szegény guvernante halálra ijedt, amikor erről a tervről hallott. S ijedtsége csak nőtt, mikor a bátyja megvallotta neki, hogy szerelemre gyuladt Miss Mills iránt. S nem szabadott levonnia a fátyolt a titokról...

Es így történt, hogy egy szép napon Miss Mills halálsápadtan jött „haza”, a lelkészlakba.

— Ell kel mennem, rögtön, azonnal, mondá guvernantejának. — Nem gondoltam volna, hogy boldogtalanságnak leszek okozója. Köszönjön meg mindent nevemben édesatyjának, anyjának, mindnyájuknak, kik úgy szerettek engem. Oh a szegények. S mily bánatot okozhattam ő neki, ő neki, aki ma szerelemet vallott nekem.

— Oh hercegnő bocsásson meg, bocsásson meg neki, hisz nem tudta...

— Tudom, tudom s aztán halkán hozzá-tette: higgye el, néha-néha, szinte szeretne, szinte kívánná az ember, hogy ne legyen — hercezkisasszony...

Ez a Miss Maud, a kis kobold története.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 759.8 milliméter. délután 2 órakor 758.2 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 21.9, délután 2 órakor C° + 22.5. Szél: Iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 8, délután 2 órakor EK. 4. Felhőzet: reggel felborult, délután félderült. Csapadék az előző 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Július 25. —

Meleg. — Zivatarok. — Helyenként csapadék.

HIREK.

Arad, július 25.

Napirend:

Július 25. Szombat. Róm. kath. naptár: Jakab apostol. — Protestáns naptár: Jakab apostol. — Izraelita naptár: Sabbat Nahaman. Tubeab örömnap. — Görög-keleti naptár (július 18.): Gábor. — A nap két 4 óra 32 perceskor, nyugszik 7 óra 40 perceskor. — A hold két 8 óra 40 perceskor, nyugszik 5 óra 18 perceskor.

Július 25. „Kristina-bál” Menyháza.

Július 30. A Kőrös armentozító társulat rendkívüli közgyűlése Borosjenőn délelőtt 11 órakor.

Augusztus 19. Jegyzőválasztás Borossebesen.

Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan. Könyvtár nyitva van azerdán és szombatokon 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Vonatok indítása Aradról. Budapest felé: Személyvonatok reggel 3.—, d. e. 11.20, este 9.35, tehervonat személyszállítással d. u. 3.56, gyorsvonat 6.18 d. e., Csabáig: 5.10 reggel naponta, 12.— délből (csak pénteken.) Tóvis felé: Személyvonatok 6.30 reggel, 4.30 d. u., tehervonat 7.25 este, gyorsvonat 7.02 este, Borosinig: Személyvonat 2.30 d. u., Radnáiig: 6.55 reggel (csak vasárnap, ünnepnapon és búcsú-napokon.) Temesvárig: Személyvonat 6.20 reggel, 11.25 d. e., vegyesvonat 5.— d. u. Szegeď felé: Személyvonat 4.45 reggel, 8.45 d. e., vegyesvonat 4.10 d. u. Nagy-Halmágy felé: Személyvonat 6.35 reggel, 4.50 d. u., vegyesvonat 11.55 d. e. Mezőhegyesig: Vegyesvonat 2.30 délután.

Vonatok érkezése Aradra. Budapestről: Személyvonat 6.05 reggel, 8.17 d. e., 3.55 d. u., gyorsvonat 6.52 este. Csabáról (minden pénteken) 7.— reggel. Szolnokról: 8.47 este. Tóvisről: Személyvonat 8.55 este, 6.54 reggel, 10.50 d. e., gyorsvonat 8.08 reggel. Radnáról: (csak ünnep, vasárnap és búcsú napokon) 9.19 este vegyesvonat, mindennap d. u. 3.12 tehervonat személyszállítással. Temesvárról: Személyvonat 3.44 d. u., 10.55 este, vegyesvonat 10.43 d. e. Szegeďről: Személyvonat 8.42 este, 10.25 éjjel, 8.45 d. e. Nagy-Halmágy felől: Személyvonat 8.03 d. e., 6.31 este. Vegyesvonat 11.05 d. e. Mezőhegyesről: Vegyesvonat 12.50 délután.

A hamis váltó.

Arad július 24.

Temesvárott is, de minálunk is nagy érdeklődéssel beszélnek arról a hamis váltóról, melylyel a temesvári társaság egyik igen előtagját hozzák kapcsolatba.

Telegramjaink kiegészítésül most a következő temesvári tudósítást van alkalmunk közölni. E szerint a tényállás a következő:

Weisz Jakab temes-gyarmathai lakos, a Lukin-puzta bérleje f. hó 18-án megjelent a „Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank” helyiségében, s „Márcz és Singer” budapesti üzegtől leendő beváltás végett bemutatatta a következő osztrák 10 kros váltóúrlapon kiállított váltót:

Va 30. Juli 1896.
Wien, den 20. März 1893.
Am 20. Juli 1896 zahlen Sie gegen diesen prima Wechsel an die Ordre des Herrn Jacob Weisz Pa Lukin die Summe von Gulden Stebenhundertdreissigleben et 26/100 & W.
der Werth und stellen ihn auf Rechnung
Bericht. Márcz. et Singer,
Herrn Márcz et Singer
in Budapest
Zahlbar in Budapest
bei den Acceptanten.
Posti Magyar kereskedelmi
bank
Incaszó
10899
L
A hátán:
Fizessen a „Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági bank részvénytársaság” rendelkezésére.
Jacob Weisz.

A bank a váltót még az nap elküldte beváltás végett a pesti magyar kereskedelmi banknak. A lejárat napján, július hó 20-án d. u. 3 órakor Weisz Jakab újra megjelent a temesvári bank helyiségeiben és egy levelet tartva kezében, kérte, hogy mivel a váltó „ügyes-bajos”, — ezek voltak a szavai — ne mutassák azt a „Márcz et Singer” üzégnek, hanem küldjék vissza. A bank erre azonnal telefonozott Budapestre a pesti magyar kereskedelmi bankhoz, de már késő volt, mert a „Márcz et Singer” üzégnek már délelőtt átadták a váltót és a czég kifogás nélkül kifizette a 737 frt 26 krt. A bank azonban Weisz Jakab kívánságára visszaadta a czégnek a pénzt és visszakapva a váltót, elküldte azt a délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági banknak. Csodálatos módon a czég annyira nem találta aggályosnak a váltót, hogy azt keresztül lyukasztotta a czég aláírásnál, úgy, hogy a „Márcz et Singer,” aláírásból ez idő szerint csak ez látható: „M... Singer.”

Július 21-én dr. Gál Jenő budapesti ügyvéd telefon útján kérdezősködött a „Délmagyarországi bank”-nál, hogy hamis-e a „Márcz és Singer”-féle váltó; erre Parzer vezértitkár azt válaszolta, hogy lehetséges, de nem bizonyos; neki a váltó különben is csak beváltás végett adatván át, érdekelve egyáltalán nincsen. Valótlan, hogy közte és az ügyvéd közt a fővárosi íspokban ismertett párbeszéd folyt volna le. Erre dr. Gál ügyvéd azt mondta, hogy a vizsküldött váltó hamis és kérte, hogy másnap veendő levélbeli utasítása szerint járjanak el. Folyó hó 22-én aztán

levél érkezett dr. Gáltól a bankhoz, melyben felszólítja a bankot, hogy a bűnügyi eljárás folyamatba tételéig őrizze meg a váltót, mert az hamisított.

Weisz Jakab azóta nem jelentkezett a váltóért. Érdekes azonban, hogy egy másik temesvári pénzintézet tegnap sürgönyileg berendelte Weisz Jakabot Gyarmatháról, a miből azt lehet következtetni, hogy az illető pénzintézetnél is vannak aggályos váltók Weisz Jakab nem jött be Temesvárra. Weisz Jakabot különben teljesen kifogástalan és feltétlenül megbízható kereskedőnek ismerik az üzletvilágban.

A temesvári kir. törvényszékhez tegnap délig nem tettek bünyenyítő feljelentést ez ügyben. Különös, hogy bár még egyáltalán nem bizonyos, hogy a váltó hamisított lenne, mégis azt suttojják városzerte, hogy ez ügyben egy előkelő gavalier lenne érdekelve, a ki ismert sportsman és tartalékos huszár-tiszt.

Lelkeszi jövedelmek összeírása. Említettük mai lapunkban, hogy a lelkeszi és segédlelkeszi jövedelmek összeírásának felülvizsgálatára minden törvényhatóságban egyházi és világi férfiakból felülvizsgáló bizottság alakítandó. Németh József csanád egyházmegyei püspöki helynök tegnap átiratilag tudatta Aradmegye alispáni hivatalával, hogy az egyházközség részéről a bizottságba Krampp János dr., Orilt József és Krich Gáspár esperes plébánosokat küldte ki.

Zivatarok a vidéken. Ha valaki csak egy pillanatig is kételkedett az időjárás szélsőséges voltán, a mult szombati óriási zivatar mindenestre meggyőzte annak igazságáról. Rekkenőn tüzött le a nap, minden sugára mintha tűzszikrákból volna szöve, perzselt, égetett. Egyszerre aztán beborult, innen is onna is feltűnt egy-egy sötét, terhes felhő, megeredt az eső, majd szakadt a magasból s alig egy félóra alatt megindult a jég. Az aradihoz hasonló zivatarokról értesítenek most levelezőink négy helyről is. Kunágotán, Szemlakon és Pécskán esőtörtök éjjel forró nappal után megeredt zápor s mintha meg sem akart válna állani, úgy ömlött, mintha csak öntötték volna. A zivatar úgy a helységeken, de főleg a földeken nagy károkat okozott és sok embernek pár heti munkáját és ennek gyümölcseit tette tönkre. A buzakereszteket, miket a gazda annyi fáradsággal gyűjtött garmadába, széthordta a szél, aztán meg elhordta a víz s más határba sodorta. Borossebes-Buttyiban hasonló zivatar dühögött, mely csakhamar jég-esővé változott át. A mogyoró nagyságu jég-szemek elverték mindent, mi elverhető csak volt s magában a közegeben is nagy károkat okozott.

Raja dőlt a kémény. Az Arad-gáj környékén levő mezőgazdasági szeszgyár egyik kéményét tegnap lebontani kezdték s habár a laza építmény folytán a legnagyobb elővigyázattal végezték is a munkát, a szerencsétlenség még sem volt kikerülhető. Tegnap délbőlben ugyanis, mikor javában bontották a kéményt, az egész téglalakotmány egyszerre összedült s egy embert maga alá temetett. A munkások látva, hogy a kémény ingadozik, egy pillanat alatt elfutottak közeléből, ez a szegény ember azonban nem kapott időt a menekülésre és az egész lezuhánót téglarakás reázuđult. Súlyos sebekkel, teljesen összetörve ásták ki a téglák alól s aztán a kórházba vitték, hol most élet-halál között lebeg. Hogy terhel-e valakit a felelősség vagy sem, azt a vizsgálat fogja megállapítani, melyet Madarász Antal gáji

alkapitány azonnal a legszigorubbán megindított. A helyszíni szemlét tegnap délután 4 órakor tartották meg.

— **Egy színész nő balesete.** Karlsbadban Sandro Adél a bécsi Burg-színház jeles tagját tagnap bioziklízis közben baleset érte, mely azonban nem járt súlyosabb következzéssel. A művész nő kerékpárja egy szemközt jövő kocsiba ütközött és Sandro Adél kerékpárja alá került, mely baltérdén jelentéktelen szódást okozott. A Karlsbadban időző Milán exkirály a balesetről értesülve, személyesen meglátogatva a művésznőt, részvétét fejezte ki.

— **A ózár őrizet nélkül.** A ózár július huszonhatodikán Nisnij-Novgorodba megy a kiallítás meglátogatására. Fogadása nagyon fényes lesz és nevezetes is, mert talán ő az első ózár, a ki sem rendőrséggel sem katonasággal nem őrizteti magát, a mikor a nép közé megy. Ezt tudják meg Boranov Nisnij-Novgorod kormányzójának következő érdekes fölhívásából, melyben értesíti a várost a ózár pár közeli megérkezése őli.

Az a kötelesség vár mindnyájunkra — így szól a fölhívás — hogy ósászari urunknak Nisnij-Novgorodba való érkezése alkalmából világosan kifejezzük szívükből jövő, hű alattvalói érzelmeinket. Abban a biztos reményességben, hogy azok az órák, melyeket a ózár pár közöttünk fog tölteni, csak kellemes nyomatok fognak emlékezetében hagyni, néhány kéressel fordulok a város lakosságához. Hogy a ózár és ózárné láthassa népet, a nép pedig uralkodó-párját, sem katonaság, sem rendőrség nem fogja elzárni azokat az utókat, melyeken a ózár pár keresztül vonul; kérem és felhívom azonban a népet, hogy nyugodtan viselje magát és magá gondoskodjék a rendről. Kérem tehát, hogy tartásuk szabadon az utat és se ruhát, se szőnyeget ne dobjon a ósászari hintó kereké alá, mint a hogy eddig szokásba volt; kérem azt is, hogy a ózárnak ez utjában se kérvényt, se virágot ne dobjanak a kocsijába. Minden panaszt és kérvényt a ózár egyik megbízottja fogja átvenni a felséges ur nevében. Remélem, hogy a nisnij-novgorodiak teljesíteni fogják kérésemet és a teljesítésére szorítják azokat is, a kiknek a jó szó nem elég.

— **Tanító választás.** Galsán vasárnap töltik be a görög keleti iskolánál a második tanítói állást, melyet a hitközség a folyó évben szervezett s eddig ideiglenes minőségben Csigarigó János okleveles tanító töltött be. Pályáztak: Csigarigó János helyettes tanító, Fericsán György tauozai és Tyeretján Tivadar kurtakéri tanítók. Azt hisszük — írja leveletünk — a nagy többség Csigarigó mellett lesz, mert félévi helyettes minőségben a felsőbb hatóság megelégedésére működött.

— **A szerződészegő Duse.** A milánói törvényszék Duse asszonyt Clachi és Moreno imprezáriók kárára történt szerződészegése miatt 80 ezer lira pénzbüntetésre ítélte. Nevezett imprezáriók egy délamerikai körutra szerződötték Duse asszonyt, de ő nem ment el velük részint egészségi okokból, részint pedig azért, mert ez államokban a politikai viszonyokat nem tartotta elég kedvezőknek.

— **Sétahangverseny a Baross parkban.** A csütörtökön elmaradt sétahangversenyt tegnap délután tartotta meg a katonazenekar a Baross park kioskja előtt. A közönség mintegy kárpótlást keresve, az elmulasztogatáért, a kiosk minden asztalát a sürűen egymás mellé rakott padokat a hangverseny előtt el foglalta, úgy hogy az elkésették már csak állva, vagy sétálva élvezhették a szebbnél-szebb előadott zeneszámokat. Mikor a zene elvonult, a csoportok is megritkultak, de azért a közönség legnagyobb része még sokáig élvezte az édes szibongással telt alkonyatot.

— **Bedült tűzfal.** Csak a véletlennek köszönhető, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt a Lipót utczában egy tűzfal bedőlése alkalmából. Gruber G. aradi lakos Li-

pót utza 14. számú házának tűzfala a szomszédház fedelére dült s azt egy nagy részben behasította. A tűzfalon voltak ugyan kisebb repedések, melyek azonban bedüléssel nem fenyegettek. A szombati zápor azonban kimosta a vakolatot s így történt az összedőlés. Szerencsére a közelben nem volt ember s így aztán a szomszédház szenvedett nagyobb sérülést.

— **Harczias asszonyok.** Hogy nemcsak harozikánárik, de harcziasszonyok is vannak a világon, arról a legkellemetlenebb tapasztalatot a magyar királyi államvasutak temesvári vonalának O számú pályáöre szerette. A temesvári vonat füstje már látszott a távolból s az ór részint azért, mert általában a legszigorubbán tiltva van, részint mert sajnálta is a jószágokat, a két szem közt kapargáló csirkéket, kótlókat lekergette a töltésről. Meglátta ezt a jószágok két tulajdonosnője, két markos asszony, nosza odarohantak a szegény emberhez s úgy eldönggették hol előről, hol meg hátulról, hogy a szegény megrémült ember csak hűledezett hol erre, hol arra. Mit volt mit tennie, feljelentette őket a rendőrségnél, mely az ügyet, mivel a pályáörök hatósági közegek, a bírósághoz tette át.

— **A szabad kritika joga.** Párisban érdekes határozatot hozott a fenytő törvényszék. A Menuis Plaisirs színház igazgatója beosültértési pórt indított Catulle Mendés az ismert nevtű író ellen, mert az a „Nana“ előadását csunyán lekritizálta és végül megjegyezte, hogy nem csodálkoznék, ha a Menuis Plaisirs legközelebbi darabjának a címe a „Csőd“ volna. A törvényszék felmentette Catulle Mendés-t azzal az indokolással, hogy a kritikus jogait nem lépte túl.

— **Fürdői élet.** A barlangligeti fürdőben a legújabb kimutatás szerint eddig 1143 vendég volt. Uj aradról ott látjuk a névsorban Princz Fidél tanítót.

— **Marathoni versenytűtás Párisban.** A „Petit Journal“-nak támadt az az eszméje, hogy a történelmi nevezetességű marathoni verseny mintájára futóversenyt rendezzen Páris és Gonflans között. A verseny különben, nevtől eltekintve, semmiben sem emlékeztetett a klasszikus versenyekre, de a résztvevőket a rendkívül kedvezőtlen talajviszonyok miatt nagyon megviselte. Nem kevesebb mint 282 résztvevő jelentkezett a versenyre, kik közül 191 vasárnap reggel 6 órakor tényleg megjelent a boulognei erdőcske bejáratánál, a porte Maillotnál, honnan a futás kezdetű vette. Az első díj 1000 frank volt és megduplázandó az esetre, ha a győző leveri Leys görög paraszt rekordját, ki 40 kilométert két óra 55 peroz alatt futott be. A második díj 500, a harmadik 300 frank volt. — Mindazok, kik az utat négy órán belül megtették, emlékérmét kapnak. Elsőnek, a francziák nagy fájdalomára, Hurst Leonard angol érkezett meg Gonflansban, ki 2 óra 31 peroz alatt tette meg a 40 kilométernyi utat és így az olympiai játékok győzójének rekordját 24 perozszal leverte. Ezenfelül még kilenczen verték le az elsőnek beérkezettek közül a görög rekordot, amire való tekintettel a verseny rendezői mind a kileucznek 100—100 frank külön díjat szavaztak meg. A győztes angolt honfűtársai zajos óváncziókban részesítették.

— **Dankó Pista hangversenye.** Egy lelkes csapat, a magyar kulturának és dalköltészetnek lelkes terjesztői érkeztek tegnap városunkba. A társulat lelke az ország hírű szegedi nótás Dankó Pista ki társulatával több hétig a fővárosban szórakoztatta Konstantinápoly látogatóit s most a vidéken ad hangversenyeket. Különösen dicsérjük nemes elhazozását, hogy a nemzetiségek által lakott vidékeken szerez híveket a magyar dalnak, s e révén a nemzeti kulturának. A fűlbemászó aranyos melódiákkal az édes magyar szót is átűteti az idegen nyelven beszélők szívébe. A dal hatalma diadalmaskodik még a gyűlöleten is: ezt vette Dankó Pista alapelvűl, mikor a nemzetiségek vidékeire ment. Es ezzel hódított is. A mi ósmagyar közönségűnkét már nem kell meghódítania, hiszen meghódított már akkor bennűnkét mikor még nem is ismertük, csak a nótáit. Azok a dalok szárnyakon repűltek hozzánk bűbajos dallamunk még mindig ott caeng szíveinkben. Most ő maga jön egy sereg új nótával, me-

lyeket legutóbb szerzett. Nagy haladásról, tehetségének fokozatos emelkedéséről tesznek ezek tarubizonyosságot. A balatoni nótákon kívűl s „Kakuknóta“ és a „Műdal“ valóságos gyöngyei a dalköltészetnek. Ez utóbbi kettű ujdonság is, s legelőször a makói közönségnek lesznek bemutatva. Társulatának jeles erői köztű legelső helyen kell említenűnk Bercsik Margit k. a. a primadonnát, ki valósággal űnnepeltek mindenűtt s a kritika is a legelismertűbb hangon nyilatkozott felőle. Nagy jövűt jósolnak neki, eddig a zombori társulat subrette énekesnője volt, de a népszínművek nótás szerepeire van hivatva. Sáfrány Vilmos a tenorista, Bercsik Mariette altűnekesnű, Gómörri Jenű baritonista, Helevy Gyula karmester a társulat jelesebb erői. A mai dalestélyt ajánljuk a magyar dalkedvelők figyeimébe. Nem csak szórakozni, hanem lelkesedni is fognak az igazi művészetűrt. Városunk legelőbb férfiai megígerték, hogy a dalestélyen megjelennek.

— **Temetés pap nélkül.** Biharvármegye egyik kis községében Szunyogdon történt meg, hogy az ottani g. kel. lelkész Lopusteán Vazul a temetési szertűrtást most már nem első ízben tagadja meg. Folyó hó 19-én azonban ismét előfordult, hogy a tisztelendű ur a temetést megtagadta azért, mivel a bánatos szegény özvegynek annyi pénze nem volt, hogy elhalt kis leánykáját eltemettesse. Az eset a következőképen történt. Ninczás György szunyogdi lakos elhalván, nejtű s több aprű gyermeket hagyott hátra, kik közül kettű-három az uralkodó járványokban betegem fekűdt. Apja halála után pár héttel meghalt az özvegy Mária nevű kis leánya is, kinek a hatóság eltemetésűt sürgette, nehogy a ragály tova terjedjen. Ninczás Györgynél is ment Lopusteán Vazul lelkészhez s kérte, hogy kis leányát temesse el. A lelkész azonban tagadó választ adott s azt mondé, hogy addig mig férje s leánya temetési költségűt nem fizeti ki, nem temet. Daczára Ninczásnű ígéréteinek, a lelkész kűrlelhetetlen maradt s semmiképen sem volt hajlandó pénz nélkül temetni. Az özvegy ekkor hazament s a kis leánya koporsóját a vállaira téve, igyekezett vele a temetűbe a hol is minden egyházi szertűrtás nélkül akarta befűldelni. Midűn már majdnem leeresztette, érkezett meg Lopusteán lelkész s a dűhtűl alig jutván szóhoz, mérgeesen beszentelte s aztán ott hagyta őket. A szunyogdi g. kel. lelkésznek ezen méltán megbotránkozta magaviselete ellen az egész község felázadt s ellene többen feljelentést is fognak tenni az illetékes egyházi hatóságnál.

— **Elfogott jómadarak.** Régóta keresi már őket az aradi rezdűrség, tűvé tante értők már nem egyszer a várost, de mintha a föld elnyelte volna mindkettűt, még nvomukra sem tudtak akadni. Sobmítű József németzentpeteri és Kolompár József hűdmezűvászárhelyi legények a keresett madarak, kik tegnap végre is tűrbe kerűltek. Belűtűgűttak a napokban egy kicsűt Aradi szűjűl nézni s mivel a sok járásban kifűradtak, meg is szomjaztak, betűrtek egy mulató helyre s ott leghenykedtek. De ez volt vesztűk. Binder Ernű titkos rendűr valahogy neztűt vette a két jó madárnak s addig kutattott a városban, mig végre rájuk akadt a legnagyobb mulatás közben. Bakisűrtette őket s miután idegen illetűségűtek, a városbűl mindkettűt őrkűre kitűltűtták.

— **Megűgett cigányűfu.** Pészakon Torontál megyűben Paradaisz Damján sátoros cigány 3 éves fiacskája az alatt, mig szűlűi a községben jűrtak, a tűzhűz fűrkűzűtt. Inge tűzet fogott s miután nem volt senki, a ki az égű ruhát róla letűpte volna, annyira összeűgett, hogy szűlűi halva talűttak fűl a sátor elűtt.

— **A gyűfagyarak veszedelme.** Amerikában kitalűttak egy olyan gépet, melybe csak belekűl helyezni a fatűrűszűket s a gép másik vége rűvid idű mulva teljesen kész gyűfákat szolgáltat. Ez a talűlmány természetesen teljes feltűrdalást idűzne elő a gyűfagyűrtás terén s ezért — mint Bécsbűl jűlentűk — az osztrák gyűfagyűrosok ott a napokban

értekezletet tartottak a vezedelemmel szemben való állásfoglalás végett. Az értekezleten a magyarországi gyárosok is jelen voltak s elhatározták, hogy közös akcióval lépnek fel, hogy a gyufagyártást az eddigi formában tartsák meg s az újítást ne háborgassa a gyárosok kalkulussait.

Akár szép! Akár eső!
Ma szombaton, július hó 25-én
este 8 órakor
Dobránszky Márton
sörcsarnokában
NAGY
KATONA-HANGVERSENY.
Belépti-díj 20 kr.

MULATSAGOK.

(=) Krisztnabál Menyházán. A türelem rózsát terem. Hetek tettek el az első hirtől máig s bizony sok leánykaszív már-már belefáradt a türelembe, oly nehezen is gördültek ezek a napok. Na de most igazán itt van a várva-várt nap, még egy délelőtt, egy délután, egy pár óra csupán, s aztán ott vannak a csillogó báli terem tarka világában. Tehát csak türelem s a jutalmul megszabott rózsá nem marad el, mert oly fényes és vidám mulatságot nem egyhamar fog újra látni Menyháza, mint amilyen a ma esti lesz. A rendezőség tevékenysége már hetek óta fáradhatatlanul munkálkodik azon, mit tegyen még a bál fényességének emelésére, s mint tudósítónk hivatalosan jelenti, a lefiatalabb fejek is kezdenek öszülni, sőt kopaszodni a sok gondolkodástól és tervtől, mivel is lehetne még a hölgyeknek kedveskedni. — Az aradi és csanádi egyesült vasutak galans igazgatósága is egyedül a közönség kényelmére külön vonatot indít ma Menyházára, mely délelőtt 11 óra 55 perczkor indul s melyen ugyan azon mérsékelt áru menettérti jegyek adatnak ki, melyek a vasárnapi kéjvonatokra engedélyezve vannak. A rendes vasárnapi kéjvonat pedig reggel 5 óra 20 perczkor közlekedik.

(=) A radnai tüzoltó juttatás. Mária-Radnán a hó 12-ikén a tüzoltóknak juttatásuk volt, melyen bevettek 97 forint 30 krajczárt, kiadtak 75 forint 21 krajczárt, maradt tehát a tüzoltó egyesület pénztárára 20 frt 2 kr. Ehez fölülfizettek a radnai szentferencz rendi sárda 4 frt, Pelligrini József 4 frt, Beles János 4 frt, Csukay Sándor 8 frt 50 kr. dr. Emkey Gyula 2 frt 50 kr. Lovich Gyula 2 frt, Vasetz Pál 1 frt, Szmalinszky József 1 frt, dr. Walthier Adám 1 frt, Csikosi N. 1 frt, Kiss Kálmán 50 kr. Miklos Farkas 50 kr. Prodánovits László 50 kr. Keszthely Pál 50 fr. Raffler Róza 50 kr. Szmalinszky Erzsébet 50 kr és Kampilli József 50 kr. A fölülfizetésekért a tüzoltó egyesület lapunk útján is kifejezi köszönetét.

(=) Mulatság Beelen. A beeli önkéntes tüzoltó-egyesület s. é. augusztus hó 9-én a nagyvendéglő keréhszobájában a tenkei kedvelt zenekar közreműködésével mellett saját alapjára nyári táncvigalmat rendez. A rendezőség nevében a meghívókat széjjel küldték: Balogh Kálmán disz. elnök, Erőss Géza b. b. elnök, Zeller Jekab főparancsnok, Winter Gusztáv alparancsnok, Grözmenn Mór dr., Jankó Mihály, Haberkorn József, Bachmann Zsigmond, Giffaton Abós, Molnár Ferenc, Kabdebó Imre, Balczár Ar., Koppel Ferenc, Walder Arthur, Winter György. Belépti díj: személyjegy 1 frt, családjegy 2 frt. Kezdeté este 7 órakor. — Kedvezőtlen idő esetében a teremmel lesz a mulatság. Fölülfizetések közönséggel fogadtatnak és hírlapiilag nyugtáztatnak.

TÁVIRATOK.

A kiállítási jury.

Budapest, július 24. (Saj. tud. táv.) A kiállítási nagy jury tagjait a kereskedelmi miniszter kinevezte s a kinevezéseket ma küldte széjjel a jury tagoknak. Még csak azon tagok kinevezése van hátra, akiket a kereskedelmi, közoktatásügyi és honvédelmi miniszterek közösen neveznek ki.

Eg a kiállítás.

Budapest, július 24. (Saj. tud. táv.) Ez a vészkiállítás járta be ma délelőtt a főváros utcáit, irtóztató pánikot keltve a közönség körében. Az emberek tömegestől rohantak a városligetbe meggyőződést szerezni a hír valódiságáról, de odaérve szerencsére alaptalannak találtak minden lármát. Mindazonáltal nem csekély pánikot szült a valódi tény, mely nagyon könnyen nagy szerencsétlenségnek lett volna az okozója.

A földalatti villamos egyik kocsija utközben kigyulladt. A kocsit tömve volt utasokkal, kiket leirhatatlan zavar és kétségbeesés fogott el, mikor észrevették, hogy a kocsit fedélzete lángokban áll. A megijedt utasok nem tudták mihez fogjanak, a villamost megállítani nem lehetett, de a tűz eloltásáról is gondoskodni kellett. Szerencsére egy állomáshoz értek, melyen a kocsit megállították, a közönség rögtön menekült a kocsiból, magára hagyva a kocsit, mely égve, lángolva kihajtott az arena-utrá, hol aztán a tüzet eloltották.

A földalatti villamos alagútjából csak egy öszlött ki a füst, mintha csak egy bányagyuladt volna ki s a közönség a füst láttára hitte s terjesztette azt a hírt, hogy a kiállítás ég. Az emberek tömege ugyszólván körülfogta az alagút bejáratát, úgy hogy a kirendelt katonaság tudta csak a rendet helyreállítani. Nehányan a sűrű füstfelhőkben rosszul lettek. A forgalmat mára beszüntették.

Hírlapírók a rendőrség ellen.

Budapest, július 24. (Saj. tud. távirata.) A „A hírlapírók egyesülete“ ma tárgyalta a rendőrök által bántalmazott újságírók ügyét s azt mindebben a magáévá tette, egyuttal elhatározta, hogy lépéseket tesz a főkapitánynál radikális orvoslást kérve.

Budapest, július 24. (Saj. tud. távirata.) A főkapitány a Hírlapírók egyesületének kiküldötteit ma fogadta s a lehatározottabban biztosította arról, hogy az objektív igazságra törekedvén, annak kiderítésére minden lehetőt meg fog tenni. A vizsgálatot ez ügyben nyomban megindította, az most szakadatlanul folyik s majd ha mindkét félt kihallgathatta, a felvilágosításokat megnyerhette, ezek egybevetése után a legszigorúbban fog az ügyben eljárni.

A Vasonkeőy hamis váltók.

Budapest, július 24. (Saj. tud. távirata.) A vasonkeőy hamis váltók ügyében szenzációs fordulat állott be. A törvényszék tudvalevőleg a vádlottakat elítélte, de ezek perújításal éltek. A pör titokzatos alakja Lakatos Ilona most a perújításnál egész váratlanul megjelent s nagy feltűnés között elismerte aláírását. Így tehát Vasonkeőy férjhezment özvegye, ki a váltók valódiságát tagadta, valószínűleg fízetni fog.

Hívtatásának áldozata.

Budapest, július 24. (Saj. tud. távirata.) Sándor Károly a budapesti önkéntes tüzoltó testület régi buzgó tagja, ki a tél folyamán egy tűz alkalmával meghalt, több havi beteg-

ség után tegnap meghalt. Temetése holnap délután 3 órakor lesz.

Rejtélyes gyilkosság Erzsébetfalván.

Budapest, július 24. (Saj. tud. táv.) Rejtélyes gyilkosság történt az éjjel a főváros szomszédságában Erzsébetfalván. Egy asztalos legény agyonlőtt egy cipészlegényt állítólag véletlenségtől, de az asztaloslegény vallomása olyan regényes, hogy kétség fér igazságához. A dologról tudósítónk a következőket jelenti:

Ma hajnali három óra után Horváth Károly 24 éves asztaloslegény jelentkezett a főkapitányság ügyeletes rendőrtisztviselője előtt, hogy Erzsébetfalván az éjjel egy Sándor nevű cipészlegény barátját véletlenségből agyonlőtte. Szerinte a dolog így történt:

Ejjel fél 12 órakor Sándor barátjával elakart menni egy nyilvános házban levő leányhoz, akibe Sándor barátja szerelmes volt. Félve mentek az utcán, mert a leányt egy Braun Gyula nevű hajcsár is szerette, aki többször fenyegette a cipészlegényt, hogy leüti, ha meglátja egyszer a leányt. Braun, ugy látzik megtudta, hogy ő a leányhoz akarnak menni, mert egyszer csak maguk előtt látják több társával, hatalmas fitykösökkel kezükben. Mikor meglátták Braunt és társait, futásnak eredtek mindakettlen, azok pedig utánuk. Horváth jobban szaladt, míg barátja a háta mögött lihegett. Horváth látta, hogy a hajcsárok utolériék őket, megállt az Attila-utca 1. sz. háznál, előrántotta revolverét s kétszer az utánna jövőkre lött.

Oly szerencsétlenül lött volna azonban, hogy a golyók valamelyike az üldözői előtt futó Sándor barátját találta, aki nyomban halva esett össze. Az üldözők erre szétrebbentek, ő pedig mikor látta, hogy barátját lötte agyon, maga ellen irányította a fegyvert, de állítása szerint, bár még több töltény volt benne, a revolver nem sült el. Erre ő ott hagyva barátját, bejött a fővárosba és jelentkezett a rendőrségnél.

Az ügyeletes rendőrtisztviselő jegyzőkönyvet vett föl Horváth vallomásáról, azután pedig letartóztatta. Horváth vallomását különösen az teszi gyanússá, hogy dacára hogy barátjának mondja a meggyilkoltat, nevét nem tudja, hanem csak annyit tud róla, hogy Sándornak hívják. Az ügyeletes rendőrtisztviselő értesítette az esetről az erzsébetfalvi önkénteseket, a mely a budapesti rendőrséggel együtt folytatja a vizsgálatot az eset mibealátékának kiderítésére.

Az idegenforgalom.

Budapest, július 24. (Saj. tud. távirata.) A fővárosba tegnap összesen 15002 idegen érkezett a vonatokon. Ebből a keleti pálya udvaron jött 8140, a nyugati 6112, a délin 750. Elutazott a fővárosból összesen 15862 utas. A keleti pályaudvaron 8080, a nyugatin 7340, a délin 842.

Vonatösszedűtközés.

Miskolcz, július 24. (Saj. tud. távirata.) A budapesti gyorsvonat a miskolczi állomás közelében beleütközött két tehérkocsiba, melyeket a vágányokon felejtettek. A vonat egész erővel rohogott be az állomásra s mikor a mozdonyvezető az állomás előtt a kocsikat meglátta, a vonatot megállítani már késő volt. Ugy szólván teljes erővel ütközött neki a mozdony a kocsiknak, azokat darabokra törte s a mozdony is erős sérüléseket szenvedett. Az utasok közt nagy pánik uralkodott, sérülés azonban nem történt.

Bánffy báró az udvari vadászaton.

Ischl, július 24. (Saj. tud. távirata.) Bánffy Dezső báró holnap résztvesz

az udvari vadászaton, melyre már napok óta folynak az előkészületek. A király igen nagy vadásztársaságot gyűjtött maga köré.

A lissaboni nunczius.

Lissabon, július 24. (Saját tud. táv.) A j u t i müncheni nuncziust lissaboni nuncziusnak nevezték ki.

A veszekedő munkakongresszus.

Lille, július 24. (Saját tud. távirata.) A munkakongresszus tagjai este 9 órakor a pályaudvar előtti téren sorakoztak és a város házára vonultak, a hol tiszteletükre punchot adtak. A külföldi delegációk a németek kivételével részt vettek a menetben. A német tömeg csoportokba verődött és „Elien Franciaország!” kiáltások hangzottak, amikre néhány szocialista visszhang volt a felelet. Később a kiabálók „Eljen Franciaország!” „Eljen Németországgal!” „Eljen a szocializmussal!” „Eljen Németországgal!”-ra osztották magukat, miközben verekedésre került a sor. A rendőrség 15 embert letartóztatott és egy tüntető megsebesült.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, július 25.

A mezeli munka most javában folyik és gazdáink a csépléssel vannak elfoglalva. Az idei termés igen különböző minőségű, de átlagosan véve, elég kielégítő; éppen úgy a mennyiség is, mert kis holdanként átlag 7-8 mmázsa termett.

Az irányzat az utóbbi napokban ismét hanyatlik, ami részben a sürgős kínálatban, részben a külföldi lanya árjelzésekben keresendő.

A forgalom nálunk gyenge keretben mozog, csupán a tavalyi buza lesz malmaink által élénkebben keresve.

Piacunkon ma még kevés volt a behozatal és nagyobb részt új árpát kínáltak eladásra, míg új buza és roza csak szorványosan került a piacra.

Behozatott mintegy 200 métermázsa ó-buza, 100 métermázsa új-buza és mintegy 200 métermázsa új-árpa mely a következő áron kelt el:

O-buza I-ső minőségű 5 forint 60 krtól 5 frt 70 krig.

O-buza közép minőségű 5 forint 40 krtól 5 frt 50 krig.

U-j-buza 5 forint 50 krtól 5 forint 60 krig.

U-j-árpa 2 forint 90 krtól 3 forint 10 krig.

U-j-roza 4 forint 70 krig.

O-roza 5 forint 20 krig.

Zab 5 forint 20 krig.

Budapesti áru és értéktőzede.

— Gyenes és Balog cég jelentése. —

Budapest, július 24.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv szintén jó volt és az irányzat szilárdabb lett. Elkelt 40000 métermázsa ó-buza jól tartott s új buza gyengébben tartott napi áron.

Határidőüzlet: Változatlan ártolyamokon kevés üzletmenetre indult az üzlet úgy is zárultak. Amerika magasabb.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	6.29—6.30
Tavaszi buza	6.64—6.65
Buza május-juniusra	—
Tavaszi tengeri	3.61—3.62
Őszi tengeri	3.84—3.85
Tavaszi zab	—
Őszi zab	5.12—5.14
Tavaszi roza	—
Őszi roza	5.18—5.19
Tavaszi repese	10.45—10.50

Értéktőzede: Kevés forgalom oszandes irányzat mellett indult az üzlet s úgy is zárultak.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	893.50
Magyar hitelrészvény	893.—
Osztrák államvasút	891.—
Lombard	—
Jelszlog hitelbank	—

Rima-Murányi —
Villamosvasút —

— Szőlősgazdák boritaladó kedvezménye. A pénzügyminiszterium konkrét eset alkalmából elrendelte, hogy mindazok a szőlősgazdák, kik az átnézetből kimetszett szelvénynyel igazolni tudják azt, hogy az 1892. XV. t. cz. előirt feltételek értelmében a kedvezményes adózásra való igényeiket kellő időben és módon bejelentették, adózás esetén csak 1 frt 35 krt tartoznak hektoliterenként fizetni, mert az átnézetnek a község által történt késedelmes bemutatása a szőlősgazdák kedvezményes boritaladó fizetésére irányuló igényét meg nem szünteti. — Ez az újabb határozat másolatban mihez tartást végett a bérlővel is közöltetett, kinek egyidejűleg meghagyatott, hogy az esetleg beszédett fölős összegeket a feleknek azonnal fizesse vissza.

S z e z s z l e t.

— Július 24. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban nyers szesz 51 forint — krajcár, krosnyber 51 forint 50 krajcár hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleértve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermássáknént.

Budapesti gabnatőzede.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, július 24. d. u. 5 óra.

Buza bántási új	6.50—6.85
Buza tisztavidéki	6.55—6.90
Buza pestvidéki	6.50—6.85
Buza fejmegyei	6.50—6.85
Buza bácskai	6.80—6.95
Roza új, elsőrendű	5.50—5.55
Roza új, másodrendű	5.45—5.50
Arpa takarmány	—
Arpa égetni való	—
Arpa sörfőzdei	—
Zab	6.20—6.60
Tengeri bántási	3.85—3.90
Tengeri másnemű	3.90—3.85
Káposzta-repeze bántási	9.65—10.20
Köles	—
Buza márczius—április	6.65—6.68
Buza szeptember—október	6.29—6.30
Buza május—június	—
Roza szeptember—október	5.17—5.18
Tengeri május—június	3.81—3.82
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	3.57—3.58
Zab márczius—április	—
Zab szeptember—október	5.13—5.14
Káposzta-repeze augusztus—szeptember	10.45—10.55

REGÉNY CSARNOK.

Hogyan hal meg az ember.

Írta: Zola Emil.

(8) Franciaából: Éber Ernő.

(Folytatás.)

Egy nap Rousseau ur félrehívja az orvost és nyíltan megkérdi tőle, hogy a felesége veszályban van-e? Az orvos azt mondja, hogy számítani kell a természetre, ő már látott sokkal betegbb embereket kiépülni. Azután, kérdésektől ostromolva, megvallja, hogy Rousseau asszony melbeteg, még pedig elég előhaladott állapotban.

A férj elsápad erre a vallomásra. Szereti Adélt, azért a hoszu harozért, melyet együtt küzdöttek, míg odáig jutottak, hogy minden nap fehér kenyeret esznek. Nemsokára felesége ez az asszony neki, hanem társa is az üzletben, a kinek ismeri tevékenységét és ügyességét. Ha elvesztené, egyszerre sujtaná őt a csapás szeretetében és üzletében. Mégse zárhatja be a boltot, hogy kedvére kisírhatná magát. Nem mutat semmit, nem akarja Adélt kisírt szemeivel elremiteni.

Újra hozzálát mindennapi foglalkozásához. Egy hónap múlva, mikor ezekre a szomorú dolgokra gondol, azzal győzi meg magát, hogy az orvosok gyakran csalódnak. A felesége nem látszik betegbbnek. Pedig látja a lassu halált, mely enésztí, és mégis, ő maga sem szenved annyira, mert el van foglalva ügyeivel. Várja ugyan a katasztrófát, de a mesze jövőbe halasztja azt.

Adél némelykor megemliti: — Ah! ha egyszer vidéken leszünk, majd meglátod, milyen egészséges leszek! ... Uram Istenem! csak nyolcz évet kell még várni. Ez hamar el fog múlni.

Es Rousseau ur nem gondol arra, hogy most is vissza vonulhatnának, ha kisebb tökével is. Különben Adél sem egyeznék bels.

Ha egyszer valami ozélt tüztek ki, azt el is kell érni.

Pedig Rousseau asszonynak már két izben ágyba kellett feküdnie. De fölkel és lement az irodába.

A szomszédok egymás közt mondogatják: „Na, ez a kir asszonyka sem fogja már sokáig húzni.” Es nem csalódnak. Eppen a leltár készítésekor harmadszor is kénytelen ágyba feküdni. Reggel az orvos eljön, beszél vele, s szórakozottan rendelkezést ír.

Rousseau ur látja, hogy a végzetes megoldás közelodik. De a leltározás a boltban tartja és csak időről-időre képes őt perozre beszabadulni. Mikor az orvos ott van, ő is fölmeleg; az ebédnél megint megjelenik egy pár perozre; tizenegy órakor lefekszik egy kis szobába, a hova ágyát át helyeztette. A beteg egy cseléd, Francziiska ápolja. Egy rettenetes auvergni lány ez, nagy, durva kezekkel, a kinek udvariassága és tisztasága nagyon is kétségbe vonható. Lökődési a haldoklót, durczás arczozal nyújtja neki az orvosságot, türehetetlen zajt csap a szoba söprésével, melyet mégis nagy rendezettségben hagy: piszkos üvegek a szekrényben, a mosdótálak soha sincsenek megtörve, a törülközők a székeken lógnak; az ember nem tudja hova tegye a lábát a nagy zürzavarban.

Rousseau asszony még se panasszkodik soha és megelégszik, hogy a falat veri öklével, mikor a cselédet hívja és ez nem akar felelni.

Francziiska nemcsak a betegot ápolja. A boltot is tisztán kell tartania, az urnak és a segédeknek kell főzni, nem számítva, hogy sok a szaladgálni valója a negyedben és más előre nem látott teendője. Így hát asszonya nem kivánhatja, hogy mindig mellette legyen. Akkor ápolja, a mikor ideje van rá.

Különben Adél még gyáiban is foglalkozik a kereskedéssel. Figyelemmel kíséri az eredményt és minden este kérdezősködik, hogy megy az üzlet? A leltár miatt nyugtalanodik. Ha férje néhány perozre feljön, soh'se beszél az egészségről, hanem csak a mutatkozó nyereségről kérdezi. Nagy bánat az neki, mikor meg tudja, hogy ez az év közepeszerű, ezernégyszáz frankkal kevesebb a nyereség, mint az előző évben. Mikor lát gyötört, még akkor is emlékszik a mult heti megrendelesekre, számlákat rendez és a házat vezeti. Ő küldi a férjét, ha tovább marad a szobában. Azzal nem gyógyul ő meg, ha itt is van, csak az üzleti dolgok lesznek elhanyagolva. Meg van győződve róla, hogy a segédek tétlenül néznek ki az utozára; ő szokta őket biztatni.

— Menj le barátom, biztosítalak, nincs semmire se szükségem. Es ne feledd el a registereket átnézni, nehogy hiányozzék valami az iskolák kezdetével.

Sokáig önámításban van igazi állapota fölől. Mindig reménykedik, hogy másnap föl fog kelni és elfoglalja helyét az irodában. Még tervezget is; na nemsokára ki fog mehetni, egy vasárnap Saint-Cloudra ráudulnak majd. Soha se vágyott oly erősen fákat látni.

(Folytatás következik.)

LÉGTÜNETHI ÉSZLELETEK.

Hó és nap	Légnymomás milliméterekben		Hőmérséklet C°	
	legmagasab	legalantabb	legmagasab	legalantabb
Július 11	761.3	760.3	29.4	16.2
" 12	62.6	61.0	23.0	17.9
" 13	62.7	61.4	26.7	13.8
" 14	61.6	60.2	24.0	13.0
" 15	61.2	60.2	25.8	12.4
" 16	63.0	61.0	28.6	16.1
" 17	64.0	62.4	30.7	17.7

Hó és nap	Szél		Felhőzet	Csap. mm.	Észrevétel
	iránya	erőssége			
Július 11	N.	4	derült	—	—
" 12	EK.	6	félborult	0.8	oszepegés
" 13	N.	5	derült	—	—
" 14	N.	5	félborult	—	—
" 15	EK.	4	félderült	—	—
" 16	N.	4	derült	—	—
" 17	DK.	4	felhős	—	—

POSGAY LAJOS dr.

Felelős szerkesztő: **Vass Géza,**
távollétében a szerkesztésért felelős:
Dr. Lengyel Sándor.

552/1896. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad szab. kir. város gazdasági széke a szt.-páli, a sarió, Póva, Gábor, Szt.-Tamás és szélmalomtól a Jakabffy-utakra felé vezető Barbus törvényhatósági dűlő utakat a vezető árbenhomokagy készítésével, kavicsos homok kihordásával és beagyazásával kapcsolatos összes munkák előállítására és teljesítésére írt f. é. július hó 27-én délelőtt 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár:

- a) a szt.-páli uton homokagy készítés és kavicsos homokbeagyazásra nézve 604 frt 50 kr.
b) a Barbus-dűlőn homokagykészítés és kavicsos homokbeagyazásra nézve 540 frt.
c) a sarió-dűlőn homokagy készítés és kavicsos homokbeagyazásra nézve 173 frt 40 kr.
d) a Póva-dűlőn homokagykészítés és kavicsos homokbeagyazásra nézve 248 frt 40 kr.
e) a Gábor-dűlőn foganatosított homokagykészítés és kavicsos homokbeagyazásra nézve 450 frt.

f) a szt.-tamási dűlőn homokagykészítés és kavicsos homokbeagyazására nézve 495 frt.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási-ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1896. évi július hó 22-én tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay Gyula
aljegyző.

14085/96.

Hirdetmény.

A nmélt. magyar kir. földmivelésügyi miniszternek 39694/96. szám alatt kelt intévénye alapján közhírré tesszük, hogy az alsó-ausztriai cs. kir. helytartóság f. évi június hó 12-én 56492. sz. a. kelt hirdetménye szerint a keddi és csütörtöki bécs szt.-marxi vásárokon megvett sertéseknek a bécsi hentesek vágóhelyiségeibe való elszállítására a határidőt ugyanazon hét pénteki napjának estéig meghosszabbította. Arad 1896. július 2.

A városi tanács.

557/1896. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a jelenleg Leszkay András által bérelt a bér- és színházépület déli oldala I. emeletén levő 3 utcánál szoba, erkély, 1 elő, 1 cselédszoba, konyha, kamara és pinczéből álló lakás, továbbá a jelenleg Moskovitz Izidor által bérelt, a bér- és színházépület déli oldalán fekvő I-ső emeleti 2 szoba, konyha és kamrából álló udvari lakás és a déli homlokzat jobb szegletén fekvő bolthelyiségét folyó évi november 1-től bérbeadása íránt f. évi július hó 27-ik napján d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár: a) a Leszkay által bérelt lakásra nézve 500 frt. — b) a Moskovitz által bérelt lakásra és boltra nézve 1450 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1896. július hó 13-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

1352/896. sz.

1050

Árverési hirdetményikivonat.

A battonyai kir. járásbíróóság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Govrik Gusztáv és csatlakozott Fonciére biztosító intézet és Roczkó Misa végrehajthatóknak, Gavrillovics Antal és neje Kahr Francziska végrehajtást szüneteltetők elleni 200 forint, 100 forint, 42 forint 71 kr. tökéletesítés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a szegedi kir. tvszék (a battonyai kir. bíróság területén levő, a battonyai 6. sz. tjkvben A+131-132. hrsz. ingatlanok Kahr Francziskát illető részére 420 frtban és a battonyai 1489 sz. tjkvben A+5082 frtban ingatlanok nyencsnel Kahr Francziskát illető felére 118 frtban azonnali megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1896. évi július hó 27-én délelőtt 10 órakor ezen kir. bíróság mint tkvi hatóságnál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban eladni fogják.

Arverezni eladandóknak tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 42 forint illetve 11 forint 80 krajczárt készpénzben vagy az 1881. 60. t.-cz. 42-ik §-ában jelzett árfo-lyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezelőhöz letenni, avagy az 1881. 60. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánompénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Battonyán, a kir. bíróság mint tkvi hatóságnál 1896. évi május hó 25-én.

Hajagos,
kir. aljárásbíró.

8581/896. kh.

Hirdetmény.

Ganz és társa budapesti, részvénytársulat Aradon a radnai uti telken egy villamvilágítási és erőviteli telep felállíthatására telepengedély íránt folyamodván, az 1884. XVII. t. cz. 27 §-a értelmében a telep helyszín tárgyalása határidőül f. évi július hó 28-án d. u. 4. órája kitűzettek amelyre az érdekeltek cz. uton is meghivatnak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal igazságügyi osztályánál f. évi július hó 27-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthe- s az utána észrevételek írásban ugyanott előszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtekinthetők, mert amennyiben ilyenek nem emeltek s ha köz- tekintendély az idézet törvény 30 §-a rendelkezéséhez képest kifog adadni.

Arad 1896. évi július hó 22-én, a kaptányi hivatal mint I-ső fokú iparhatóság.

A főkapitányi h.

Green Nándor
alkapitány.

565/1896. gazd. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a pécskai nyári-utnak meghomokolása íránt folyó évi agusztus hó 10-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők. Arad sz. kir. város gazdasági székének 1896. évi június hó 20-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay,
aljegyző.

532/1896. gazd. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a Krisabora-dűlőben fekvő 46 hold és 197□-öl földnek Fekete János m.-pécskai lakos kára és veszélyére leendő bérbeadása íránt folyó évi július hó 27-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár letendőkint 8 frt 63 kr.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban. Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székének 1895. évi július hó 13-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay
aljegyző.

8563/896. kh.

Hirdetmény.

A «Baros» sétányban a gyermekek és az azok fe ügyeletével megbízottak nemkülönbön a gyermekkocsik számára a sétányon ezen célra szolgáló mindkét végén levő térség jelöltetik ki, míg a sétány egyéb he yeinek jeléül az utaknak köröndöknek és a sétány kioskj elötti térségnek gyermekek és az ezek felügyeletével megbízott alkalmazottak nem külbömben a gyermek kocsik általi elfoglalása a sétáló közönségre való tekintettel ezennel megtiltatik.

Ezről a közönség azon figyelmeztetéssel értesítetik, hogy gyermekeiket és az ezek felügyeletével megbízott alkalmazottaikat a tilalmazott helyektől távol tartsák a gyermek kocsiknak ezen helyeken tolatását vesztegetését meg ne engedjék.

Megjegyzetik, hogy a városháza megettí sétány azonban korlátlanul használható.

Arad 1896. július 20.

Rendőrkapitányság.

5980/896. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszter urnak 1892 évi márczius hó 5-én 14837 sz. a. kiadott s a vasárnapi mukaszünetre vonatkozó körrendelete értelmében az érdekelteket, hogy junikon az 1-től megjelölt hó 1-éki eső vasárnapokon az alább jelölt ipari munkák és kereskedelmi üzleteknek délelött 10 óráig gyakorolhatok u. m.

1. a gépiparnál sürgös és halaszthatatlan javítási munkák;
2. a kisiparnál sürgösen rendelt javítási munkák;
3. a pékiparnál az áru elkészítése és szállítása;
4. a mészáros, hentes és kolbászkészítő iparnál az elkészítés elárusítás és szállítás.
5. bank és váltó üzletet;
6. boltok minden kereskedelmi elárusító és szolgálat közvetítő üzletek;
7. borkereskedések;
8. cselédszerző intézetek;
9. elárusító üzletek;
10. fehérítési iparnál;
11. fűszer, rövid áru, divat, vas és egyéb kereskedések
12. vad kereskedések,
13. baromfi kereskedések és minden más hasonló ipari és kereskedelmi üzletekben az elárusítás és házhoz szállítás;
14. szatós üzletek;
15. kereskedelmi és ipari irodákban a kereskedelmi és ipari alkalmazott irodabeli munkája;

A jelen hirdetményben foglaltatot azzal adom értesítésére az érdekelteknak, hogy mind azok ellen, kik az előirt rendelkezéseket be nem tartják, az 1891 évi XIII. t. cz. 6 §-a értelmében cog a büntető eljárás folyamatba tétetni.

Sarlót
főkapitány.